

ความสำคัญของเรื่อง

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งจากหน้าที่ฝ่ายปกครองตำแหน่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารราชการในส่วนภูมิภาค รับผิดชอบงานด้านการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้าน อันเป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด เป็นหน่วยราชการหน่วยสุดท้ายที่นำนโยบาย งานราชการ และบริการต่างๆ ของแต่ละกระทรวงทบวงกรมไปสู่ประชาชน และเป็นหน่วยราชการแรกที่นำความต้องการและสภาพข้อเท็จจริงของประชาชนมาสู่ราชการ มีบทบาทหน้าที่สำคัญในอันที่จะระงับทุกข์บำรุงสุขให้แก่ราษฎรในเขตตำบลและหมู่บ้านของตน

การจัดระบบการปกครองโดยกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้านมีมาแต่โบราณกาล มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการจัดตำแหน่งทางการปกครองระดับอื่นๆ ในแง่ที่ยินยอมให้ประชาชนพิจารณาเลือกตั้งบุคคลในเขตตำบลและหมู่บ้านของตนเป็นผู้ปกครองแทนการแต่งตั้งมาจากส่วนกลาง ซึ่งนับว่าเป็นแนวความคิดที่สอดคล้องกับการจัดการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

บทบาทและหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในด้านการปกครอง ตามกฎหมายได้กำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบงานด้านการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้านในทุกลักษณะ รูปการปกครองระดับตำบลและหมู่บ้านในปัจจุบัน มีลักษณะซ้อนกัน ๒ รูปแบบ คือมีลักษณะเป็นทั้งการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงรับผิดชอบงานการบริหารราชการทั้งสองรูปแบบดังกล่าว

ในด้านการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ตำบลและหมู่บ้านถือว่าเป็นหน่วยราชการหน่วยหนึ่งที่ขอยมาจากอำเภอ^๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นกลไกของการบริหาร เป็นเจ้าหน้าที่-

---

^๑ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๘ และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐, มาตรา ๒๖ และ ๒๒

คนหนึ่งของทางราชการ เห็นได้จากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ กำหนดให้กำนัน-
ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายตำบลและหัวหน้าหมู่บ้าน รับผิดชอบงานด้านการปกครองท้องที่ โดยขึ้นตรง
ต่อนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การรักษา
ความสงบเรียบร้อยภายในตำบลและหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิด มี
อำนาจหน้าที่ตรวจค้น ยึดสิ่งของตามหมายศาลหรือเจ้าพนักงานและมีหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา
การรักษาสิ่งของสาธารณประโยชน์ รับผิดชอบงานด้านทะเบียนสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชี
อื่นๆ ของรัฐในเขตตำบลและหมู่บ้าน หน้าที่เกี่ยวกับการเก็บภาษีอากร ตลอดจนการรับนิย-
บาย ขอราชการหรือคำสั่งจากผู้ว่าราชการและนายอำเภอไปปฏิบัติ ^๒ นอกจากนี้จะรับผิดชอบ
งานด้านการปกครองท้องที่ โดยตรงดังกล่าวแล้ว ในฐานะที่กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่ของ
ทางราชการที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงมีหน้าที่ช่วยเหลือปฏิบัติงานและเป็นผู้ประสาน
งานของกระทรวงทบวงกรมอื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในชนบทอีกด้วย

ในด้านการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่มีความมุ่งหมาย
ให้ประชาชนในท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการปกครองกันเอง และเป็นหน่วยการปกครองอิสระ
แยกจากการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การจัดการปกครองท้องถิ่นในระดับ
ตำบลและหมู่บ้านในปัจจุบัน จัดในรูปแบบสภาตำบล ส่วนในท้องถิ่นที่มีความเจริญพอสมควรหรือ
เป็นที่ตั้งตัวอำเภอ แม้ประชากรและรายได้ไม่พอที่จะยกฐานะเป็นเทศบาลได้ กฎหมายกำ-
หนดให้จัดรูปแบบการปกครองเป็นแบบสุขาภิบาล กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและหน้าที่สำคัญใน
งานการปกครองท้องถิ่นทั้งสภาตำบลและสุขาภิบาล กล่าวคือตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล
พ.ศ. ๒๔๘๕ กำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านของตำบลและหมู่บ้านในเขตสุขาภิบาลนั้น เป็นกรรม-
การสุขาภิบาลโดยตำแหน่ง ^๓ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินงานของสุขาภิบาลร่วมกับกรรมการอื่นๆ
และตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ได้กำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน
ประธานกรรมการสภาตำบลและผู้ใหญ่บ้านทุกคนในเขตตำบลเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ปฏิบัติ
งานร่วมกับคณะกรรมการอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยแพทย์ประจำตำบล กรรมการสภาตำบลผู้ทรง-

^๒ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่, เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๒๗ - ๒๘ และ
มาตรา ๓๔ - ๔๒

^๓ พระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๘๕, มาตรา ๗(๖)

คุณวุฒิซึ่งราษฎรเลือกตั้งหมู่บ้านละ ๑ คน และเลขานุการสภาตำบลหนึ่งคนแต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบล ๔ รับผิดชอบดำเนินงานของสภาตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้

หน้าที่และความรับผิดชอบของกำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะเป็นประธานกรรมการและกรรมการสภาตำบลที่สำคัญมีหลายประการ ได้แก่ การบริหารงานของสภาตำบล ดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการสภาตำบลและตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการสนับสนุนใหม่ความร่วมมือจากองค์การอาสาสมัครหรือองค์การสาธารณกุศล พิจารณาข้อขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับตำบล เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ประชาชนทราบ รับผิดชอบงานในฐานะเป็นกรรมการตำบล เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบลและหมู่บ้าน จัดใหม่และบำรุงทางบกทางน้ำ บำรุงส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร ส่งเสริมค่านิยมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและสังคมสงเคราะห์ การจัดสร้างคูแลกรักษาธารณสมบัติ ป้องกันและระงับโรคติดต่อ ป้องกันสาธารณภัย จัดหาน้ำบริโภคและจัดให้มีไฟฟ้า และอื่นๆ ตลอดจนรับผิดชอบดำเนินงานต่างๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย ๕

การที่กฎหมายกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและรับผิดชอบงานด้านการปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการสุขาภิบาลหรือประธานกรรมการและกรรมการสภาตำบลดังกล่าว ก็เพราะพิจารณาเห็นว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความไว้วางใจและประชาชนพิจารณาเห็นว่ามีคุณสมบัติที่จะใช้อำนาจในการจัดการปกครองแทนเขาได้ กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเท่ากับรับผิดชอบงานปกครองท้องถิ่นในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน ปฏิบัติงานร่วมกับกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งคนอื่นๆ

นอกจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน จะมีความสำคัญในฐานะเป็นกลไกของการบริหารงานส่วนภูมิภาคแล้ว มีบทบาทสำคัญต่อการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวแล้ว ในทางสังคม กำนันผู้ใหญ่บ้านยังนับได้ว่าเป็นผู้นำของชุมชนคนหนึ่ง เป็นตัวแทนในการติดต่อกับทางราชการ ทั้งนี้เพราะ-

๔ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕, ราชกิจจานุเบกษา, (ตอนที่ ๑๕๐ เล่มที่ ๘๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕), ข้อ ๕

๕ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖, เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๑

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่ประชาชนเลือกตั้งมาโดยตรง เป็นหัวหน้าของตำบลและหมู่บ้านที่
ราษฎรเคารพนับถือ เชื่อฟังและยอมรับในด้านความคิดเห็น สามารถเป็นที่พึ่งได้ทั้งในเรื่อง
ส่วนตัวและเรื่องส่วนรวมของราษฎรในหมู่บ้าน

ตามนโยบายทางการปกครองของไทยในปัจจุบัน มีความต้องการที่จะขยายงานด้าน
การปกครองท้องถิ่นในรูปสภาตำบลให้ทั่วถึงในทุกตำบล^๖ และมีแนวโน้มที่จะโอนงานของตำ-
บลาให้สภาตำบลรับผิดชอบในทุกด้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลาง
ไปให้ประชาชนในท้องถิ่นรับผิดชอบมากขึ้น และเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในด้านการปกครอง
จัดรูปแบบและแก้ไขปัญหาด้านการปกครองด้วยตนเองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ภาระหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน จึงเน้นหนักไปในด้านการปกครองท้องถิ่นมากกว่าเป็น
เจ้าหน้าที่ของทางราชการตามลักษณะการปกครองท้องถิ่น เมื่อภาระหน้าที่เปลี่ยนแปลงเช่นนี้
มีผลทำให้ฐานะของกำนันผู้ใหญ่บ้านเปลี่ยนแปลงไปควย กล่าวคือมีฐานะเป็นเสมือนผู้แทนของ
ราษฎรในด้านการดำเนินงานท้องถิ่นมากกว่าฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของทางราชการ

การจะให้กำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ในฐานะเป็นผู้แทนของราษฎรในการดำเนินงานด้านการ
ปกครองท้องถิ่นดังกล่าวอย่างแท้จริง จะต้องเป็นบุคคลที่ประชาชนในเขตตำบลและหมู่บ้านส่วน
ใหญ่เห็นชอบควย กล่าวคือนอกจากจะให้สิทธิประชาชนเลือกตั้งโดยตรงและประชาชนส่วนใหญ่
มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งแล้ว หลักเกณฑ์การเลือกตั้งและกระบวนการเลือกตั้งควรจะต้องสอดคล้อง
คลอไปกับหลักเกณฑ์การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย กล่าวคือ ประการแรก ในการ
เลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนจะต้องมีอิสระเสรีในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดย
ปราศจากการถูกบีบบังคับโดยอิทธิพลใดๆ ประการที่สอง การให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งต้อง
เป็นไปโดยทั่วถึงกัน ไม่ใช่ให้สิทธิเลือกตั้งเฉพาะคนบางกลุ่มบางพวกเท่านั้น ประการที่สาม
จะต้องมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิเลือกตั้ง กล่าวคือทุกคนมีสิทธิออกเสียงหนึ่งคะแนนเสียง
และแต่ละคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน ประการที่สี่ การเลือกตั้งจะต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติ-
ธรรม หมายถึงรัฐหรือผู้รับผิดชอบดำเนินการจะต้องหาวิธีการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดย
สุจริต ประการที่ห้า การเลือกตั้งจะต้องเป็นไปตามกำหนดระยะเวลา และประการสุดท้าย-

---

^๖ นโยบายของรัฐบาลชุด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งแถลงเพื่อขอรับความไว้วาง
ใจต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

กระบวนการวิธีในการลงคะแนนเสียงจะต้องเหมาะสมรัดกุมและเป็นวิธีที่ใ้ประชาชนมีอิสระในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

แนวความคิดในวิทยานิพนธ์

การเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน ประชาชนยังให้ความสนใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่มากเท่าที่ควร และหลักเกณฑ์การเลือกตั้งบางประการยังไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีผลทำให้ได้ตัวบุคคลในตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ไม่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวแทนประชาชนในด้านการปกครองท้องถิ่น

ความมุ่งหมายและขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง "การเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน" ผู้เขียนมุ่งวิเคราะห์ในฐานะที่กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้แทนของประชาชนในด้านการปกครองท้องถิ่น โดยทำการวิเคราะห์ในด้านหลักเกณฑ์การเลือกตั้ง กระบวนการและระเบียบวิธีการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดขึ้น ว่ามีหลักเกณฑ์ที่สำคัญอย่างไร สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่เพียงใด มีระเบียบวิธีปฏิบัติในการเลือกตั้งอย่างไร ระเบียบเหล่านั้นขัดกับหลักเกณฑ์การเลือกตั้งที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ยังมุ่งวิเคราะห์ถึงการเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชน ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน ตลอดจนอุปสรรคและปัญหาในการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านอื่นๆ

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง "การเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน" ผู้เขียนจะศึกษาวิเคราะห์โดยอาศัยกฎหมาย พระราชบัญญัติ ประกาศคณะปฏิวัติและระเบียบการซึ่งเกี่ยวกับการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านทุกฉบับเป็นหลักในการเขียน (Legal Approach) ในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมาของการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ศึกษาจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารและเอกสารทางวิชาการต่างๆ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านของประชาชน ปัจจัยที่มีผลให้ประชาชนมาใช้สิทธิและไม่มาใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน จะใช้ตัวเลข สถิติ รายงาน เอกสารทางวิชาการและรายงานการ-

ศึกษาวิจัยของกรมการปกครองเป็นหลักในการวิเคราะห์ และใช้วิธีออกแบบสอบถาม

(Questionnaire) การสัมภาษณ์ (Face to Face Interview) สอบถามและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านมาประกอบเพิ่มเติม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาในเรื่องนี้จะช่วยเผยแพร่ความรู้ (Educate) เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเลือกตั้ง และระเบียบการปฏิบัติในการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งและอุปสรรคต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในอนาคต นอกจากนี้ยังจะไต่ทราบถึงความคิดเห็นในการเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับตำบลและหมู่บ้านของประชาชนและปัจจัยต่างๆ ที่ประชาชนมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นตัวแทนทางด้านการปกครองในระดับเบื้องต้น ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับต่างๆได้

การเสนอเรื่อง

ในการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้เสนอเรื่องแบบพรรณาคำความ (Descriptive) และแบบวิเคราะห์ (Analysis) ควบคู่กันไปแต่ละบท ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ จะกล่าวถึงความเป็นมาของการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่เริ่มแรก (สมัยกรุงสุโขทัย) จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๗) พิจารณาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งวิธีการที่มาซึ่งตำแหน่ง ข้อจำกัดในการคัดเลือกและเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านว่าแต่ละยุคแต่ละสมัยมีวิธีการและหลักการต่างๆ อย่างไร ในการแบ่งยุคสมัยผู้เขียนอาศัยหลักการแบ่งตามเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงหลักการครั้งสำคัญๆ กล่าวคือแบ่งออกเป็น ๔ สมัย คือ สมัยก่อนการปฏิรูปการปกครองระบอบที่ ๕ (สมัยกรุงสุโขทัย ถึง พ.ศ. ๒๔๔๐) สมัยรัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๔๐ ถึง ๒๔๕๗) สมัยหลังการปฏิรูปการปกครองระบอบที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๕๗ - ๒๕๑๔) และสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๗)

บทที่ ๓ จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปของการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย คือหลักการเลือกตั้งโดยเสรี (Free Election) หลักการเลือกตั้งตาม -

กำหนดเวลา (Periodic Election) หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine Election) หลักการเลือกตั้งโดยให้สิทธิเสมอภาคกันแก่คนทั่วไป (Equal Suffrage) หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal Suffrage) และกระบวนการในการลงคะแนนเสียง (Voting Procedure) ๗ ว่าเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร มีหลักการไหนที่ขัดกับหลักการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยดังกล่าว และศึกษาถึงระเบียบวิธีปฏิบัติในการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านว่ามีอย่างไร มีระเบียบข้อไหนที่เป็นปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยอุปสรรคการมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน

บทที่ ๔ จะกล่าวถึงการดำเนินการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในทางปฏิบัติและการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านของประชาชน ว่าประชาชนให้ความสนใจไปใช้สิทธิมากน้อยแค่ไหน มีเหตุผลหรือแรงจูงใจอะไรบ้างที่มีผลทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิ มีสาเหตุอะไรบ้างที่ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

บทที่ ๕ กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิหรือไม่ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและการใช้สิทธิดังกล่าวมีลักษณะเช่นไร

บทที่ ๖ เป็นการสรุปและเสนอแนวทางการแก้ไข

---

๗ หยุค แสงอุทัย, หลักรัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้งทั่วไป, เรื่องเดิม, หน้า